

প্ৰথম অসমীয়া ছপা গ্ৰন্থ 'ধৰ্মপুস্তক' (প্ৰথম খণ্ড)

ড° বিশ্বজিৎ দাস

সহযোগী অধ্যাপক, নগাঁও ছোৱালী মহাবিদ্যালয়

সংক্ষিপ্তসাৰ : প্ৰথম অসমীয়া ছপা গ্ৰন্থ 'ধৰ্মপুস্তক' সম্পৰ্কে এতিয়ালৈ যি তথ্য পোৱা গৈছে তাৰে কেতবোৰ তথ্য যথেষ্ট বিভ্ৰান্তিমূলক আৰু অসম্পূৰ্ণ। পুথিখন প্ৰকাশ সম্পৰ্কীয় তথ্যবোৰো যথেষ্ট খেলিমেলি লগা। লগতে অনুবাদক ৰূপে আত্মাৰাম শৰ্মাৰ কথা কোৱা হৈছে যদিও এই বিষয়েও নিশ্চিত তথ্যৰ অভাৱ। 'ধৰ্মপুস্তক' প্ৰকাশৰ কাল ১৮১৩ শক বুলি মূল গ্ৰন্থখনত উল্লেখ কৰা আছে যদিও শ্ৰীৰামপুৰ মিছনেৰী প্ৰেছৰ পৰা প্ৰকাশ পোৱা পুথি বা অনুবাদ বিষয়ক পুস্তিকাসমূহে এই কথাক সমৰ্থন নকৰে। এই অধ্যয়নটিত 'ধৰ্মপুস্তক'ৰ অনুবাদ আৰু প্ৰকাশন সম্পৰ্কে আলোচনা কৰিব বিচৰা হৈছে।

বীজ শব্দ : শ্ৰীৰামপুৰ, ধৰ্মপুস্তক, আত্মাৰাম শৰ্মা, পদ্মনাভ, কেৰী।

শ্ৰীৰামপুৰৰ বা সমসাময়িক কোনো পত্ৰিকা বা পুথিত অসমীয়া অনুবাদকজনৰ নাম উল্লেখ নাই। আচৰিতভাৱে উৰ্দু, উৰিয়া, মাৰাঠী অনুবাদকৰ নাম পোৱা যায় কিন্তু অসমীয়া অনুবাদকৰ কথা আহিলে *An Assamese Pundit* বুলিহে উল্লেখ কৰা হৈছে। পৰৱৰ্তী সময়ত আত্মাৰাম শৰ্মাৰ নাম পোৱা গৈছে কিন্তু শ্ৰীৰামপুৰৰ পৰা সেই সময়ত কৰ্তব্যৰত কোনো মিছনেৰীৰ ৰচনাত অসমীয়া অনুবাদকজনৰ নাম উল্লেখ নকৰাতো গুৰুত্বপূৰ্ণ। অনুবাদকজনে সংস্কৃত আৰু বাংলা ভাষা জানিছিল। ১৮০৩ চনত এজন অসমীয়া ব্ৰাহ্মণে শ্ৰীৰামপুৰত খ্ৰীষ্ট ধৰ্মত দীক্ষিত হৈছিল। বহুতে এই ব্ৰাহ্মণজনকে আত্মাৰাম শৰ্মা বুলি ক'ব খোজে। কিন্তু এই ব্ৰাহ্মণজনৰ নাম আছিল— পদ্মনাভ।

“On the 23rd of this month (October) a brahmin from Assam, near Bontan, having been two or three months at Setampore, and professing to believe in Christ, was baptized. His name was *Pudma Nabhu*.”

(*Narrative of the Baptist Mission in India*, Printed by J. W. Morris, Dunstable, 1808)

১৮০৪ চনত *The Missionary Magazine*, Boston-ত উইলিয়াম কেৰিয়ে লিখা এখন চিঠিতো এইকথা প্ৰকাশ পাইছিল—

“The number of natives who have been baptized is twenty six--among there are three who were brahman. One of them, named Pudmunabhu, (the left who was baptized) is from the kingdom Assam; he had been *Oodosoen*, or travelling devotee, for seven years,

and was returning from visiting a noted idol(Juggunnath) on the coast of Orissa. He providentially called into the house of one of our Bengalee friends, who treated him kindly, and discoursed with him about the gospel. He soon after appeared very inquisitive about the way of life, cried out much about the wickedness of his heart and life, and we trust found a saviour for himself. Six who are baptized were formerly Mussalmans, the others, Hindoos of various crafts.” (page-226, Vol.IX) *The Missionary Magazine*, Boston, 1804.

খ্রীষ্ট ধৰ্মত দীক্ষিত হৈ শ্রীৰামপুৰত প্ৰায় তিনিমাহ কটাই ‘পদ্মনাভ’ নামৰ ব্ৰাহ্মণ পণ্ডিতজন অসমলৈ ঘূৰি আহিছিল। *Brief Narrative of the Baptist Mission in India*. (Printed by J. W. Morris, Dunstable, 1808) পুথিত এই বিষয়ে উল্লেখ আছে এনেদৰে—

“To return to the proceedings at Serampore on the 8th of January (1804), John Fernandez is baptized. On the 16th his father, Mr. Fernandez of Dinagepore, is set apart to the work of the ministry. **On his return from Serampore, Pudmu Nabhu, the Assam brahman, goes with him, in his way to his own country.**” (page: 47, Section IV, Progress of the mission at Serampore, from 1300 to 1807, containing the principal events under each year successively..) (*Brief Narrative of the Baptist Mission in India*, Printed by J. W. Monnis, Dunstable, 1808)

একেখন গ্ৰন্থতে ‘List of persons Baptised by the Missionaries in Bengal’ শীৰ্ষক তালিকা এখন আছে। তালিকাখনত পদ্মনাভ নামৰ ব্ৰাহ্মণজনৰ বিষয়ে এনেদৰে উল্লেখ কৰিছে—

১৮১১ চনৰ *Brief Narrative of the Baptist Mission in India. including an Account of the Scriptures, into the Various Languages*

of the East with an Appendix, Bringing the Narrative down to the year 1811 (Printed and Published by Lincoln & Edmands, No.53, Cornhill.) কিন্তু পদ্মনাভৰ তদানীন্তন সময়ৰ স্থিতিৰ বিষয়ে মন্তব্য কৰা আছে এনেদৰে— ‘Not heard of lately’। পদ্মনাভ সম্পৰ্কত কৰা মন্তব্যসমূহৰ পৰা অনুমান কৰিব পাৰি বাইবেলৰ অনুবাদক ‘অসমীয়া পণ্ডিতজন’ নিশ্চয় পদ্মনাভ নহয়। বাইবেলখন অসমীয়ালৈ অনূদিত কৰাৰ ইচ্ছা হয়তো কেৰিৰ মনলৈ পদ্মনাভৰ জৰিয়তেই আহিছিল।

দ্বিতীয় গুৰুত্বপূৰ্ণ প্ৰসঙ্গটো হ’ল— অনুবাদক ‘অসমীয়া পণ্ডিতজনে’ সংস্কৃত আৰু বাংলা ভাষাহে মাত্ৰ জানিছিল। কিন্তু অসমীয়া বাইবেলখন ‘গ্ৰীক ভাষাৰ পৰা তৰ্জমা হ’ল’ বুলি উল্লেখ কৰা প্ৰসঙ্গটো উলাই কৰা হৈছে। উইলিয়াম কেৰীয়ে সংস্কৃত আৰু বাংলা ভাষালৈ মূল বাইবেলখনৰ পৰা অনুবাদ কৰিছিল। অসমীয়া পণ্ডিতজনে গ্ৰীক ভাষা জনাৰ প্ৰশ্নই নুঠে। অসমীয়া পণ্ডিতজনৰ নাম উল্লেখ নকৰা বা সংস্কৃত আৰু বাংলা ভাষাত কেৱল দক্ষতা থকা বুলি প্ৰকাশ কৰা বক্তব্যসমূহো গুৰুত্বপূৰ্ণ। অৱশ্যে শ্ৰীৰামপুৰৰ অনুবাদকসকলে উইলিয়াম কেৰিৰ এই দুখন গ্ৰন্থৰ পোনপটীয়া সহায় লোৱাৰ কথা বিভিন্ন বিৱৰণৰ পৰা জানিব পৰা যায়। অসমীয়া ধৰ্মপুস্তকখন কেৰীৰ সংস্কৃত বাইবেলখনৰ আধাৰতে যে অনুবাদ হৈছিল ই নিশ্চিত (এইবিষয়ে দ্বিতীয় খণ্ডত বিশদ আলোচনা আগবঢ়োৱা হ’ব)। সেয়ে থলুৱা অসমীয়াতকৈ সংস্কৃতীয়া শব্দৰে ভাৰাত্ৰাস্ত হৈ পৰিছিল বুলি পৰৱৰ্তী কালত এই অনুবাদক সমালোচনা কৰা হৈছিল।

তৃতীয় প্ৰসঙ্গটো হ’ল ‘ধৰ্মপুস্তক’ৰ প্ৰকাশৰ সময়। কিন্তু তাৰ আগতে আলোচনা কৰিব লাগিব অসমীয়া বাইবেলৰ অনুবাদ পৰিক্ৰমা। শ্ৰীৰামপুৰ মিছনৰ পৰা প্ৰকাশিত বিভিন্ন পুথি, বাতৰি কাকত, আলোচনী, বেপ্তিষ্ট মিছনেৰীসকলৰ মাহিলী আৰু বছৰেকীয়া আলোচনীসমূহত বাইবেলৰ অনুবাদসম্পৰ্কীয় যথেষ্ট বা-বাতৰি প্ৰকাশ পাইছিল। সমসাময়িক কালত মিছন সম্পৰ্কীয় যথেষ্ট পুথি, পুস্তিকা প্ৰকাশিত হৈছিল। অসমীয়া বাইবেলৰ অনুবাদ সম্পৰ্কটো আংশিকৰূপত কিছু বৰ্ণনা পোৱা যায়। অসমীয়া বাইবেলখনৰ অনুবাদ প্ৰসঙ্গ এই আলোচনাৰ আধাৰতে কৰিবলৈ প্ৰয়াস কৰা হ’ব।

“Early in 1806, in the view of the translations of the Scriptures ceasing in the College of Fort William, Dr. Buchanan resolved to devote whatever influence he possessed in his official character as Vice-Provost of the College, to the aid of the translations in the hands of the Baptist Missionaries, and to endeavour to excite

as much of public interest in their favour as possible. For this purpose, he drew up ‘Proposals for a Subscription for translating the Holy Scriptures into the following Oriental languages: Shanscrit, Bengalee, Hindoostanee, Persian, Mahratta, Guzeratte, Orissa, Carnata, Telinga, Burman, Assam, Bootan, Tibet, Malay, and Chinese; containing a prospectus of Indian versions, and observations on the practicability of the general design: signed by the nine Baptist Missionaries, and dated Mission-House, Serampore, March, 1806...” (*The History of the Origin and First Ten Years of the British and Foreign Bible Society* By the Owen, John, 1766-1822. published by James Eastburn & co. 1817)

১৮০৬ চনত বাইবেলখন অসমীয়ালৈ অনুবাদ কৰাৰ সিদ্ধান্তৰ বিৱৰণ আৰু পোৱা যায় *The Panoplist* নামৰ মিছনেৰী পত্ৰিকাখনত।

“Thus it appears, that, at the commencement of the present year, the Baptist Missionaries had the care of fourteen Translations, the number proposed in 1806, the Persian and Bootan being exchanged for the Cashmirian and Assam.” (Page:209)

উইলিয়াম কেৰীয়ে লিখা এখন চিঠিতো এনেদৰে আছে—

“...We have mentioned the following languages, viz., Sanscrit, Bengali, Hindustani, Maharatta, Oorea, Telinga, Kurnata, Guzeratti, Persian, Boutan, Thibet, Assam, Burma, Chinese, and Malay. All these are or can be brought within our reach.”

(Mr. Cary to Mr. Fuller, December 10th, 1805 (*Memoir of William Carey*))

অসমীয়া ভাষাত বাইবেলৰ অনুবাদ যে ১৮০৮ চনলৈ হোৱা নাছিল সি নিশ্চিত। কাৰণ ১৮০৮ চনৰ ১৮ জানুৱাৰীত ড॰ উইলিয়াম কেৰীয়ে Mr. Sutcliff লৈ লিখা এখন চিঠিত এনেদৰে আছে—

“The bible is now translated into, and printed in, the following languages : —

‘Sunscrib, Bengali, Mahratta, Orissa, Hindusthani, Guzeratti, Chinese, Seek, Telinga, Kurnata, Burman, and Persian.

‘The languages on the continent, into which a translation is not yet begun, are, Nepaul, Bhootan, including Tibet, Assam, Arrakan, Pegur, Siam, Cambodia, and, perhaps, two or three more, of which I am not informed....’ (IBID)

অসম তেতিয়ালৈ ব্ৰিটিছ শাসনৰ অধীনস্থ হোৱা নাছিল, তথাপি অসমীয়া ভাষালৈ বাইবেল অনুবাদ কৰাৰ শ্ৰীৰামপুৰ মিছনেৰীসকলৰ যি প্ৰচেষ্টা সি নিতান্তই শলাগ ল’বলগীয়া।

“Of these languages, *eight* are spoken within the British dominions in India, and ten out of them. The former are, the Sungskrit, the Bengalee, the Hindee, the Brij bhassa, the Orissa, the Telinga, the Kurnata, and the Gujuratee. The other ten are, Mahratta, (partly current within the British territories,) the Kashmeer, the Maldivian, the Bulochce, the Pushtoo, the Shikh, the Assam, the Magudha, the Burman, and the Chinese. Of the versions of the Scriptures in these eighteen languages, there are only *three* not in the press; the Gujuratee, the Maldivian, and the Magudha; for these three however the types are either completed, or in a state of preparation. (Page. 17-18)

(*A Memoir of the Serampore Translations, for 1813: To Which is Added, Extract of a letter from Dr Marsman to Dr Ryland concerning the Chinese.* Printed by J.G. Fuller, Kettering. 1815)

অসমীয়া ভাষালৈ বাইবেল অনুবাদ কৰাৰ কাম আৰম্ভ হয় ১৮১১ চনত। *The Panoplist*-ত ইয়াৰ উল্লেখ পোৱা যায়—

“Assam: This version was commenced by the Baptist Missionaries after March 1811, and by the 4th of October they had translated the Gospel by Mathew, but

had not begun to print.” (page -327) (*The Panoplist*, and *Missionary Magazine*, For the year Ending, June 1, 1813, Vol.V, New series, Published by Samuel T. Armstrong, No.50, Cornhill, 1813.)

পত্ৰিকাখনিত উল্লেখ কৰা হৈছে— “A pundit, a native of Assam has been procured, and the nature of the dialect carefully investigated...” (Page-525, IBID)

পত্ৰিকাখনিতে উইলিয়াম কেৰিৰ এখন চিঠিও প্ৰকাশ পাইছে। চিঠিখনৰ কিয়দংশ এনেধৰণৰ—

“MY DEAR SIR,

.....

The religious public in America having so generously contributed to the translation and printing of the Bible in the Oriental Languages, we consider it as our duty to give them all possible information of the present state, and future gradual progress of the work; and I do therefore hereby inform them through you of the present state of the work:

Languages.	Translated	Printed
1. Sandskrit	The whole N.T.& to 1Kgs.c.viii	The N.T.Pent. Josh
2. Begallee	The whole of the O & N.T.	The whole Bib. N.T. (third Ed)
3. Orissa	N.T. & O.T. except the Pent.	N.Test. Hagiography, (prophets, Joshus)
4. Hindoosthannee	N.T. Pent. Historical books	N.T. 2d ed.of the Gospels. Gen. begun
5. Maharatta	N.T. Pent. Hagiography	N.T. Genesis
6. Shikh	N.T. Pent. to Numb	N.T. in the Press
7. Telinga	N.T. Pent. to Numb	N.T. in the Press
8. Kurnata	N.T. Pent, to Deut.	N.T. just commencing.
9. Chinese	N.T. Gen. Exod. Lev.	Matt. and Mark.
10. Burman	Matt. and Mark.	Not begun— types cast
11. Assam	Mathew	Not begun
12. Nepala	Matt. to Chap. xii	Not begun
13. Guzeratte	Four Gospels	Matt. begun, but relinquishes for the present.
14. Cashmeera	Matt. Mark, Luke	Not begun.

.....

W. CAREY
Calcutta, Oct.4, 1811
(Page-43-4, IBID)

১৮১২ চনৰ ১১ মাৰ্চত শ্ৰীৰামপুৰ মিছনেৰী প্ৰেছত এক ভংগকৰ অগ্নিকাণ্ড সংঘটিত হয়। এই কাণ্ডৰ কথা উইলিয়াম কেৰীয়ে এনেদৰে বৰ্ণনা কৰিছে – “During the night of the 11th of March, the printing office at

Serampore was totally consumed by fire and the labours of twelve years destroyed in a few hours. The office was about a hundred feet in length, and forty-five in breadth.....The fire was discovered about six o'clock in the evening, at the southern extremity of the building, which was quickly filled with a dense smoke, rendered the more suffocating from the lowness of the roof." (page-468)

"Our printing office was totally consumed by fire; and all the property, amounting to at least sixty or seventy thousand rupees, was destroyed; nothing was saved but the presses. This is a heavy blow, as it will put a stop to our labours in printing the scriptures, for a long time to come..." (Letter to Mr. Fuller, 25th March, 1812, Memoir of William Carey, D.D. 1836)

যদিও কোনো প্রাণৰ হতাহতি হোৱা নাছিল তথাপি ক্ষতি হৈছিল অপূৰণীয়। এই বিষয়ে লিখিছে—

"The value of the property destroyed was estimated 7000l.; but the loss of so many copies of the scriptures, and the valuable manuscripts, far outweighed that of the money."

"The loss of the manuscripts of the Telinga, Kuranta, shikh, Sanscrit, and Assam languages is a very heavy loss; but as the travelling a road the second time, however painful it may be, is usually done with greater ease and certainty than when we travel it for the first time, so I trust the work will lose nothing in real value, or will it be much retarded by the distressing event, for we shall begin printing all the these languages, moment types are prepared. The ground must be laboured over again, but we are not discouraged; indeed, the work is already begun in every language: we are cast down, but not in despair." (IBID)

একেদিনাই Ryland -লৈ লিখা আন এখন চিঠি (Letter to Mr. Ryland, 25th March, 1812)তো শিখ, মাৰাঠী, হিন্দুস্তানী, উৰিয়া, তেলেগু, অসমীয়া আৰু কানাড়া পুনৰ অনুবাদৰ কাম আৰম্ভ কৰাৰ কথা দোহাৰিছে।

"The Shikh, Mahratta, Hindusthani, Orissa, Telinga, Assam, and Kurnata, are re-translating in rough by pundits who have been long accustomed to their work, and have gone over the ground before. I follow them in revise, the chief part of which is done as the sheets pass through the press, and is by far the heaviest part of the work." (page: 527, IBID)

কেৰিৰ চিঠিয়ে প্ৰমাণ কৰে যে বাইবেলৰ অসমীয়া তৰ্জমা অধিকাংশত জাহ গৈছিল। উইলিয়াম কেৰি হতাশ নহৈ দুগুণ উদ্যমেৰে অনুবাদৰ কাম আৰম্ভ কৰে।

"..at the end of twelve month the office was in a more efficient state than any former period, that the new translation were superior to those which had been destroyed, and that the labour of executing them afresh was not greater than would have been entailed by the revision of the former manuscripts." (page-470, *The Life and Times of Carey, Marsman, and Ward embracing the History of the Serampore Mission* by John Clark, Vol.I, 1859)

"..The ground must be trodden over again, but no delay in printing need arise from that. The translations are all written out rough first, by pundits, in the different languages, except the Sanscrit, which is dictated by me to an amanuensis. The Shikh, Mahratta, Hindostani, Orissa, Telinga, Assam, and Kurnata, are retranslating in rough, by pundits who have been long accustomed to their work, and have gone over the ground before. I follow them in revise, the chief part of which is done as the sheets pass through the press,

and is by far the heaviest part of the work. ...”
(Page: 353-4, Memoir of William Carey, DD
by Eustace Carey, Boston, 1836)

১৮১৩ চনৰ *Memoir of the Serampore
Translations for 1813* অসমীয়া আখৰৰ বিষয়ে যিখিনি
কথা লিখা আছে, সেইখিনি বিশেষভাৱে প্ৰাধিকানযোগ্য।
অসমীয়া আখৰ যে বাংলা আখৰৰ তুলনাত চহকী সেই কথাৰ
উল্লেখ কৰিছে।

“The Assam. North-east of Bengal
lies the kingdom of Assam, which extends
eastward to the borders of China. In this lan-
guage a version of the Scriptures was begun
above two years ago. When we begun the
examination of the language, we were led to
suppose that the Bengalee types would fully
answer the purpose of printing the Assam
version. But on further examination, we per-
ceived, that though the letters of their alpha-
bet have in general the same name and power
as those in the Bengalee alphabet, there are
yet several which vary a little in their shape;
and in one instance the Assam alphabet is
certainly superior, it having two distinct let-
ters to express h and v, for which the Bengalee
alphabet preposterously uses the same char-
acter. **The translation of the New Testament
into this language is nearly completed, and
in printing we have advanced to the middle
of the Gospel by St. Matthew**’ (page-14,
A Memoir of the Serampore Translations for
1813, Printed by J.G. Fuller, Kettering, 1815)

ইয়াৰ লগতে আনটো গুৰুত্বপূৰ্ণ প্ৰসঙ্গ হৈছে ১৮১৩
চনৰ পৰা ছপা কামো আৰম্ভ হৈছে। কিন্তু **St. Matthew-
ৰ Gospel**-লৈহে। ১৮১৪ চনত উইলিয়াম কেৰিয়ে Mr.
Fuller-লৈ লিখা এখন চিঠিত শ্ৰীৰামপুৰত হৈ থকা ভাৰতীয়
ভাষাসমূহৰ অনুবাদ আৰু মুদ্ৰণৰ খতিয়ান দাঙি ধৰিছে
এনেদৰে—

“The cause of the Lord still goes for-
ward, and I trust will continue so to do. Our

encouragements are great. I think the num-
ber of languages into which the scriptures are
translated, or under translation, by us is
twenty-five, but I will enumerate them:

1. Sunscrit, printing advanced to
Chronicles, translating to Jeremiah.

2. Bengali, printed.

3. Orissa, last volume in the press.

4. Mahratta, printed to 2 Samuel.

5. Hindusthani, ditto.

6. Shikh or Punjabi, N. T. printed
within a few chapters.

7. Assamee, printed to the middle of
Mark.

8. Khase, printed to the middle of
Matthew.

9. Chinese, Genesis in the press.

10. Burman, Matthew do.

11. Brij, Luke do.

12. Kashmeerian., Matt. do.

13. Nepola, do. do.

14. Bikhaneera, do. do.

15. Oadaypoora, do. do.

16. Mariva, do. do.

17. Jypoor, do. do.

18. Pushto, Mark do.

19. Billochi, Matt. do.

20. Kunkuna, do. do.

21. Telinga, Luke in the press.

22. Kurnata, Matthew do.

23. Gujeratti, printing not begun,
translation far advanced.

24. Wuch, do. do.

25. Sindhee, do. do.

26. Maldivian, do. do.

(Dr. Carey to Mr.
Fuller. Augusts, 1814. Page: 534-5)

১৮১৫ চনত প্ৰকাশ পোৱা *Memoir of the
Translations of the Sacred Scriptures*
পুস্তিকাখনিত অসমীয়া বাইবেল অনুবাদৰ বিষয়ে এনেদৰে উল্লেখ

আছে—

“Three of the four Gospels are finished in the Pushtoo or Afgan language, the Bulochce, and the Assamese.” (Page-2)

পুস্তিকাখনি (পৃ.৩৪) অসমীয়া ভাষাৰ বিষয়ে লিখা কথাখিনি এনেধৰণৰ—

No.25. The Assam Language.

The two principal tenses of the verb “to be.”

Present

Sing.
Muy acho, I am
Tuy acha, thou art.
Si ache, he is.

Plur,
Ami acho, We are, &c.
Tomolak acha
Sibilak ache.

Past.

-- achilan, I was.
-- achila, thou wast.
-- achila, he was.

achilan, We were, &c.
-- achila.
-- achilunta.

১৮১৩ চনৰ *Brief View of the Baptist Missions and Translations*-ত বাইবেলৰ অসমীয়া অনুবাদৰ অগ্রগতিৰ খতিয়ান দাঙি ধৰা হৈছে এনেদৰে—

“Begun above two years, nearly translated; printed to the middle of St. Mark’s Gospel.” (page: 28)

ইয়াৰ লগতে দাঙি ধৰা হৈছে অনুবাদৰ এটা নমুনা (Page:36+3)—

Text: “The people that sat in darkness saw great light: and to them which sat in the region and shadow of death, light is sprung up.” Matt. iv. 16.

(*Brief View of the Baptist Missions and Translations: With Specimens of Various Languages in which the Scripture are Printed at the Mission Press, Serampore. London, Printed by J. Haddon, Tabernacle Walk. 1815.*)

১৮১৬ চনৰ Missionary register. v.4 (1816). (p- 177) বাইবেল অনুবাদ প্ৰসঙ্গৰ খতিয়ান দাঙি ধৰা হৈছে— “...the kingdom of Assam, in the language of which a translation has been going on for some years. The whole of the New Testament is translated. The Gospels of the St. Mathew and St. Mark are printed off, and that of St. Luke is in the press.”

অৱশেষত গ্ৰন্থ হিচাপে নিউ টেষ্টামেন্টৰ অসমীয়া অনুবাদ “ধৰ্মপুস্তক” গ্ৰন্থাকাৰে প্ৰকাশ পালে। ১৮১৯ চনৰ মে’ মাহত The Friend of India কাকতত প্ৰকাশ হৈছিল এনেদৰে—

IX. Assam Version of the New Testament.

“In the course of this month, a version of the New Testament in the Assam language has been finished at the Serampore press. It contains 864 octavo pages; and has been nearly six years in its passage through the press, the first sheet having been printed in July, 1813. The whole has been superintended by Dr. Carey, assisted by a pundit, a native of Assam, who is at the same time an excellent Sangskrita and Bengalee scholar. ...” (page: 252-3, 1819)

১৮১৯ চনৰ Missionary Register-ত
আছে—

*Seventh Memoir Respecting the
Translattons of the Sacred Scriptures Into the
Languages of India, Conducted hy the Breth-
ren at Serampore (1821)-তো প্ৰকাশ পাইছে
এনেদৰে—*

“In the Assam Language also the New
Testament has been printed off nearly two
years; and the vicinity and the vicinity of
this country to Bengal- rendering it highly
desirable to proceed with the translation,....”
(Page-7)

*Tenth Memoir Respecting the
Translattons of the Sacred Scriptures into the
Oriental Languages by the Serampore
Brethen with a brief review of their Various
editions from the Commencement in the
Spring of 1794, 1834-ত প্ৰকাশিত অসমীয়া
‘ধৰ্মপুস্তক’ৰ বিভিন্ন সংস্কৰণৰ তথ্য এনেধৰণৰ—*

1822– 1000 Assamese—— the
Pentateuch

1823– 1000 Assamese New Testa-
ment; finished in 1819.

উপৰিউক্ত তথ্যৰ আধাৰত নিশ্চয়কৈ সিদ্ধান্ত কৰিব
পাৰি যে পুথি হিচাপে ‘ধৰ্মপুস্তক’ প্ৰকাশ হৈছিল ১৮১৯
চনত। কিন্তু মুদ্ৰণৰ কাম আৰম্ভ হৈছিল ১৮১৩ চনৰ পৰা।
পুথিখনৰ দ্বিতীয় সংস্কৰণ ওলাইছিল ১৮২৩ চনত। ১৮১৯
চনৰ সংস্কৰণ দুৰ্লভ। বৰ্তমান প্ৰাপ্ত ‘ধৰ্মপুস্তক’ খনৰ মুদ্ৰণ
অসমীয়া পৃষ্ঠাটোত ১৮১৩ শক আৰু ইংৰাজী পৃষ্ঠাটোত
১৮২০ বুলি উল্লেখ আছে। সম্ভৱতঃ মুদ্ৰণৰ কাম আৰম্ভ হোৱা
বৰ্ষ অনুযায়ী প্ৰকাশৰ চন উল্লেখ কৰা হৈছে।